

Retslægerådets årsberetninger.

Anm. af højesteretsdommer THEODOR PETERSEN.

Lige siden Retslægerådet blev oprettet i 1909, har rådet udgivet årsberetninger. Nærværende tidsskrift har meget tidligt været opmærksom på den værdi, disse årsberetninger har for kriminalvidenskaben. Allerede i 1915 — året efter at Nordisk Tidsskrift for Strafferet så lyset — blev den da sidst udkomne årsberetning (fra 1914) anmeldt. Det gentog sig de følgende år, men blev afbrudt i 1931. Anmeldelserne blev genoptaget i krigsårene, men ophørte igen i 1946, og siden ses kun en enkelt årsberetning at være omtalt i N.T.f.K., nemlig beretningen for 1947, anmeldt af professor le Maire, 1950 s. 372. Den nuværende redaktion har imidlertid anset det for betydningsfuldt, at læsernes opmærksomhed igen rettes på disse årlige publikationer fra Retslægerådet. Det ville måske da være passende at optage tråden efter le Maire. Årsberetningerne for 1948 til 1953 vil derfor blive nærmere omtalt i det følgende.

De skete afbrydelser i anmeldelserne har Retslægerådet nok i nogen grad selv givet anledning til. I de første år udkom årsberetningen altid i det følgende kalenderår, senere først i det næstfølgende år. I stedet for at rette dette op, gjorde rådet i 40'erne det til skik først at udgive beretningen i 3'die året efter beretningsåret. Skønt vi i dag skriver 1957, vedrører den sidst udkomne beretning året 1953. Det er beklageligt. Selv om beretningsstoffet normalt ikke forældes fra år til andet, vil den lyst, hvormed man giver sig i lag med læsning af de refererede, ofte såre interessante sager aftage med deres alder. Det ville derfor være en idé, om Retslægerådet, som om to år skal fejre sit 50-års jubilæum, satte sig til mål forinden at genvinde det tabte terrain. Dette mål kan nås, om rådet blot i indeværende og i det følgende år lader udgive to beretninger i stedet for een. Der ville være så meget mere grund til at imødekomme dette vist af alle interesserede delte ønske, eftersom værdien af årsberetningerne fornylig — med sigte på yderligere økonomisk støtte af det offentlige til en udvidelse af deres omfang — er blevet fremdraget af den kommission, der i efteråret 1956 afgav betænkning angående de retspsykiatriske erklæringer i straffesager (anmeldt i N.T.f.K. 1956 s. 172 ff. af professor Knud Wåben).

Antallet af de rådet forelagte sager har i de senere år nærmet sig 4000 årlig, og i 1953 nåede det over dette tal med ialt 4027 sager. Den største gruppe er stadig de psykiatriske sager, eller som det hedder i rådets oversigt, „sager om tilregnelighed og farlighed, tilbageholdelse på sindssygehospital“. Disse sager behandles af en særlig afdeling i rådet. I 1953 var antallet 1684 eller ca.

40 % af samtlige forelagte sager, så nogenlunde svarende til det sædvanlige procentvise forhold. Den næststørste gruppe er og har også i de seneste år været sager om „spirituspåvirkning“, hovedsagelig spirituspåvirkede motorførere; tallet i 1953 lå på 1094. Som nr. 3 i rækken kommer udtalelser i paternitetssager (1953: 520). Antallet af sager om kastration og sterilisation er også betydeligt (1953: 477). Fra disse 4 grupper er der et stort spring ned til de øvrige. For året 1953 nævnes i flæng: Fosterfordrivelsessager (11), sager om barnemord og uforsvarlig omgang med barnefødsel (10), overførelse af venerisk smitte (5), vold og andre retsmedicinske spørgsmål (19), dødsårsag herunder forgiftninger (31), spørgsmål om fejl begået af medicinalpersoner (46), spørgsmål vedrørende jus practicandi (4), sager om forsikring og invaliditet (23), kvaksalveri (1), udtalelser i benådningssager (43). Oversigten slutter med en opsamlingsgruppe: „forskellige sager“ (60).

Antallet af sager, der refereres i årsberetningerne, er stærkt begrænset. Rådet får naturligvis forelagt mange sager, som er uden almindelig interesse; såmeget større er derfor værdien af dem, der er fundet værdige til optagelse. Tager vi atter året 1953, var ialt kun refereret 55 sager, heraf 20 psykiatriske sager, 6 sterilisations- og kastrationssager og 8 sager om spirituspåvirkning. Udskillelsesprocenten når ikke op over godt 1, hvad den heller ikke har gjort de tidligere år.

Inden nogle sager af særlig interesse fremdrages, kan der være grund til at fremsætte nogle få almindelige bemærkninger angående de for kriminalister mest betydningsfulde sager: tilregnelighedssager og sager om spirituspåvirkede motorførere.

De psykiatriske sager: Ikke blot er disse sager som nævnt størst i antal, men de fylder også både absolut og relativt mest i årsberetningerne, idet de refereres indgående, ofte med gengivelse af lægeerklæringerne in extenso. I sager om recidivister — og det er de fleste — følger man udviklingen fra den første lovovertrædelse. Lægeerklæringerne, som de findes samlet kronologisk med angivelse ind imellem af de sigtelser, der har foranlediget nye forelæggelser for de lægelige instanser, giver en langt bedre oversigt, end den man får ved granskning af erklæringerne, som de foreligger spredt i en straffesags mange forakter. Retslægerådets årsberetninger kan derfor anbefales som et fortrinligt hjælpemiddel for de unge ved deres kriminologiske studier, men de er også nyttige for den, der docerer faget, på grund af de udmærkede illustrationer, de giver til stofgennemgangen. Man kunne dog ønske, at årsberetningerne gav lidt mere oplysning om begrundelsen for den juridiske afgørelse, der træffes i sagerne, oplysninger som rådet sidder inde med, da domsudskrifter som regel tilsendes rådet. Når en tilregnelighedssag, hvad de lægelige

oplysninger angår, refereres så indgående, undertiden på 10—20 tættrykte sider, virker det magert kun at se en enkelt linie om sagens resultat.

Et nøjere studium af disse sager efterlader et blivende indtryk. Hvor ofte støder man ikke på udviklingslinien: „ikke uegnet til påvirkning gennem straf“, „endnu ikke ganske uegnet til“ og som sidste stadium efter begåede nye lovovertrædelser: „uegnet til påvirkning gennem straf“? I disse tilfælde får man unægtelig den tanke, at den pågældende hele tiden har været strafuegnet, men at løbet først må være kørt, før selv lægen finder det forsvarligt at drage den konklusion, som på dette stadium også hyppigst vil være juristens. Det berettiger til den antagelse, at skønnet over strafegnetheden, hvor det ikke bygger helt eller delvis på objektive lægelige fund som kranielæsion o. a., ikke er væsentlig sikrere end det, der udøves af den skolede kriminalist, selv om det naturligvis må medgives lægen, at han med sin psykiatriske erfaring og med sit gennem samtaler med den sigtede erhvervede større kendskab til hans psyke har bedre forudsætninger for at udtale sig om prognosen.

Sager om spirituspåvirkede motorførere: Til forståelse af Retslægerådets erklæringer i disse sager er kendskab til rådets principielle syn på spørgsmålet, som bl. a. har fundet udtryk i årsberetningen for 1946, s. 140 f.f., nødvendigt. I 1936 (årsberetning 1936, s. 392 f.f.) fremsatte rådet overfor justitsministeriet forslag til indførelse af en „1-promille regel“ som grundlag for bevis til domfældelse, men forslaget blev dengang ikke bragt videre. Når beviset i disse sager stadig er frit, idet kriteriet for strafskyld nu som dengang er, om pågældende på grund af spiritusnydelse må antages ikke at være i stand til at føre motordrevet køretøj på (fuldt) betryggende måde, har ejendommeligt nok Retslægerådets senere ændrede stilling til spørgsmålet øvet en ikke uvæsentlig indflydelse herpå. Hvor nemlig rådet tidligere tillagde blodalkoholkoncentrationen som den på objektivt grundlag hvilende undersøgelse primær rang, har det i adskillige år — delvis som følge af personskifte i rådet — været opfattelsen, at alkoholkoncentrationen kun bør betragtes som sekundært bevis i forhold til den kliniske undersøgelse. Dette synspunkt er resultatet af indvundne erfaringer m. t. t. alkoholtolerancen, der ikke blot varierer fra individ til individ væsentlig som følge af tilvænningsgraden, men også fra tid til anden viser sig forskellig hos samme person.

Hvor der rejses sigtelse i disse sager, er fremgangsmåden den, at der, hvor det er muligt, finder lægeundersøgelse sted, og kapillærrør med prøver af sigtedes blod og urin sendes ind til Universitetets retsmedicinske Institut til bestemmelse af alkoholkoncentrationerne. I trykte, af Retslægerådet udarbejdede forelæggelsesblanketter, udfyldte af politimesteren og indeholdende skematisk

meddelte oplysninger om de ved rapportforklaringerne og lægeundersøgelsen konstaterede relevante forhold, spørges rådet, 1) om den angivne forklaring om sigtedes spiritusforbrug kan være rigtig, 2) i benægtende fald om forbruget må antages at have været større, væsentlig større eller langt større (evt. mindre), 3) om sigtede på gerningstidspunktet må antages at have været påvirket af spiritus og da i hvilken grad, og 4) om sagen iøvrigt giver rådet anledning til bemærkninger (f. eks. angående den foretagne skrift- og kontrolskriftprøve eller betydningen af indtagelse af medicin m. v.). Besvarelsen af de to første spørgsmål kan i de fleste tilfælde gives med stor sikkerhed, og da professorerne i farmakologi og fysiologi medvirker i disse sagers behandling, nyder erklæringerne i det hele høj anseelse. Selv om rådet udtaler sig om påvirkethedens grad, kommer rådet ikke ind på en bedømmelse af, om tilstanden har gjort den pågældende uegnet til at føre motorkøreøj, hvilket spørgsmål ikke er af ren lægelig eller biologisk art. Ved „påvirket af spiritus“ forstår rådet „påvirket i klinisk påviselig grad“, en definition der mere bygger på en vedtægt end på videnskabeligt grundlag. Hvor der ingen lægelig undersøgelse foreligger, men der er foretaget bestemmelse af alkoholkoncentrationen, vil rådet på grundlag af dennes formodede styrke på gerningstidspunktet udtale sig om sandsynligheden for påvirkethed med støtte i de statistiske oplysninger om, hvilken procentdel der „falder igennem“ ved den kliniske undersøgelse ved en alkoholkoncentration som den konstaterede. I disse tilfælde vil diagnosen: spirituspåvirket normalt kun blive stillet uden forbehold ved alkoholkoncentrationer i blodet på over 2‰. De sager, der inden for dette område hyppigst refereres i årsberetningen, er de, hvor der tilsyneladende er åbenbart misforhold mellem resultatet af den kliniske undersøgelse og de konstaterede alkoholkoncentrationer. Om rådets erklæringer i disse sager kan iøvrigt siges, at de i tvivlstilfælde altid vil være givet i favør af sigtede.

Af de i årsberetningerne optagne sager omtales følgende:

Årgang 1948.

Iflg. straffelovens § 18 udelukker beruselse kun anvendelse af straf, når gerningsmanden har „handlet uden bevidsthed“. Denne bestemmelse frembyder visse fortolkningsvanskeligheder, da p.d. e.s. den, der helt har mistet bevidstheden, ikke kan „handle“, og p.d.a.s. den såkaldte patologiske rus normalt antages at falde ind under straffelovens § 16 (utilregnelig som følge af sindssygdomslignende tilstand). Skal bestemmelsen have praktisk betydning, må man forlade den snævre, sprogligt nærmest liggende forståelse. Praksis frembyder dog kun få eksempler på frifindelse efter § 18. En principiel sag om spørgsmålet er refereret s. 42 (nr. 824/

48). En tiltalt, der var sigtet for tyveri, angav at have komplet amnesi herfor. Han havde opgivet på gerningsdagen indtil kl. 20 (før tyveriet) at have drukket et kvantum spiritus svarende til 325 gr. (ca. 30 „genstande“), et kvantum der ville have givet en alkoholconcentration i blodet på mindst 4‰. Flere omstændigheder, herunder at han havde erindring om, hvad han havde foretaget sig før kl. 20, kunne af Retslægerådet ikke bringes i overensstemmelse med indtagelsen af en så betydelig spiritusmængde, der ville gøre et menneske fuldstændig bevidstløs. Ved fornyet forelæggelse af sagen for rådet blev der spurgt, om det var sandsynligt, at tiltalte, såfremt han måtte antages at have foretaget de pågældende handlinger, havde handlet uden bevidsthed som omhandlet i § 18. Retslægerådet gav sit svar en principiel drejning ved at udtale,

„at rådet stedse har fulgt den opfattelse, at det i straffelovens § 18 anvendte udtryk „uden bevidsthed“ ikke kan opfattes som synonymt med den psykiatriske og forøvrigt også alment populære betegnelse „bevidstløshed“. I så fald ville straffelovens formulering nemlig være meningsløs, idet en person i bevidstløs tilstand er ude af stand til at udføre handlinger af nogen art, men henligger urørlig. Udtrykket at „handle uden bevidsthed“ er derfor stedse af rådet blevet opfattet således, at derved blev forstået en bevidstløshedstilstand, der var principiel forskellig fra den normale bevidsthed, således at personens bevidsthedsfunktioner overhovedet ikke kunne vurderes ud fra de for normal bevidsthedsfunktion gældende regler. En sådan kvalitativt ændret bevidsthedstilstand findes ved den såkaldte patologiske rus, hvorunder komplicerede handlinger kan foretages, uden at de overhovedet indgår i personens normale bevidsthedsområde. Ved den „normale“, d. v. s. sædvanlige rus, kan der indtræde en kvantitativ forringelse af bevidsthedsklarheden (omtågethed, uklarhed indtil totalt ophævet bevidsthed, d. v. s. bevidstløshed), men de ved svær rus ofte fragmentariske rester af bevidsthed, der eksisterer, er ikke kvalitativt ændrede, men indgår i personens normale bevidsthedsområde, hvilket bl. a. giver sig til kende derved, at de udførte handlinger mere eller mindre fragmentarisk erindres bagefter. Såfremt udtrykket „uden bevidsthed“ ikke på denne måde begrænsedes til at gælde de patologiske rustilstande, ville konsekvensen blive, at så godt som enhver almindelig og nogenlunde svær rus ville medføre handlen „uden bevidsthed“.

„Ud fra disse principper“ — fortsætter erklæringen — „må rådet, såvidt angår det her omhandlede tilfælde, udtale, at der ikke i sagen findes holdepunkter for den antagelse, at tiltalte har haft en patologisk rus. Følgelig kan rådet ikke antage, at tiltalte har handlet „uden bevidsthed“ som omhandlet i straffelovens § 18.“ Tiltalte blev derefter idømt fængselsstraf.

Til spørgsmålet se bl. a.: Hurwitz: Den danske Kriminalret, alm. del, s. 436—38 og de der citerede afgørelser.

I tilknytning hertil bør nævnes sag nr. 3225/48, s. 111. En 19-årig ung mand, ustraffet og med det bedste skudsmål og uvant med at drikke spiritus, var sigtet for på hjemvejen fra et soldagen før, hvor han havde drukket 12 pilsnere, at have stjålet en mappe i toget og for samme dags morgen at være brudt ind i et hus. Han kunne intet huske om begivenhederne. Ved lægeundersøgelsen blev han anset for påvirket i let grad, men der fandtes ingen alkohol i blodet og kun lidt i urinen. Det oplystes for embedslægen, at han ofte gik i søvne. Retslægerådet, der lagde til grund, at han på gerningstidspunktet havde haft en maksimal alkoholkoncentration i blodet på 0,6 ‰, og at han ikke var udhvilet, anså forudsætningen for en patologisk rus for at være til stede. Videre antoges det, at han havde handlet i søvngængertilstand. Rådet ville ikke udelukke, at rusen havde været af den karakter, som omhandles i straffelovens § 18, men fandt det rimeligere at henføre den under § 16. Det blev anbefalet at give ham afholdspålæg. Sagen blev derefter af anklagemyndigheden sluttet uden tiltale.

Hvilken ulykke, kronisk blyforgiftning kan afstedkomme, illustreres på overbevisende måde i sag nr. 765/48, s. 78. En hidtil ustraffet mand med et noget tungt gemyt, men som ikke under sin opvækst havde frembudt tegn på noget abnormt, satte i 1947 i en alder af 35 år, tilsyneladende umotiveret, ild på en gård. Under observationsophold blev det oplyst, at han i 1936 på ringe ydre foranledning havde forsøgt selvmord ved at skyde sig i tindingen med en salonbøsse med hagl. Haglene trængte ikke ind gennem hjerneskallen. Omkring 1940 og derefter udviklede der sig hos ham et udtalt organisk syndrom med næsten konstant hovedpine, ledsaget af søvnløshed og træthed, af og til svimmelhed, støjoverfølsomhed, irritabilitet og uligevægtighed. Ved en operation i 1946 fjernedes nogle af haglene. Brandstiftelsen forklarede observanden med, at „han måtte gøre noget for sin sygdom“. I overensstemmelse med observationserklæringen udtalte Retslægerådet, at tiltalte var sindssyg, lidende af en intoxicationspsykose, fremkaldt af en kronisk blyforgiftning, forårsaget af en del af de fra 1936 stammende hagl. Han blev derefter frifundet for straf og dømt til anbringelse på sindssygehospital. Ved ny operation blev de resterende hagl fjernet. Allerede nogle måneder efter blev han ved retskendelse udskrevet som helbredt.

Sag nr. 1991/1948, s. 147, viser, at indtagelsen af de ofte anvendte nervetabletter, phenemali mites, efter sagkundskabens opfattelse kan gøre en person mere modtagelig for spirituspåvirkning. En anden sag, nr. 3261/48, s. 154, belyser Retslægerådets forsigtighed med at lægge selv en meget høj blodalkoholkoncentration til grund som eneafgørende ved bedømmelse påvirkethe-

den. Den sigtede var ikke fundet påvirket ved længeundersøgelsen, skønt blodalkoholkoncentrationens middelværdi var 1,67 ‰ og på gerningstidspunktet må have ligget mellem 2,0 og 2,3 ‰. Rådet fandt vel på trods af lægeerklæringen sigtede påvirket, men kun ved at sammenholde alkoholanalyserne med skriftprøverne.

Fra denne årgang skal endelig nævnes en sag, som vel efter sin karakter er civilretslig, men som er af almindelige interesse og kan ses under synsvinklen: samtykkets betydning ved indgreb.

De moderne shockbehandlinger er normalt ikke forbundet med nogen risiko af betydning, men det hænder, at der ved de under behandlingen stedfindende krampagtige muskelsammentrækninger sker knoglebrud. I en Retslægerådet forelagt sag, nr. 716/48, s. 192 f.f., senere pådømt af Højesteret (U.f.R. 1953, s. 491), var forholdet det, at en 50-årig enke, der efter begæring var indlagt på sindssygehospital, her blev underkastet cardiazolshockbehandling. Hun var under hospitalsopholdet klar og orienteret, men let deprimeret. Efter udskrivningen konstateredes det, at hun havde et sammenpresningsbrud på 1. lændehvirvel og en mindre beskadigelse af 2. lændehvirvel. Der blev stillet rådet en lang række spørgsmål, hvis besvarelse konkluderede i, at behandlingen havde været lægelig forsvarlig. Et af spørgsmålene lød på, om hospitalet havde ret til uden patientens eller de pårørendes samtykke at foretage behandlingen. Det lå noget uklart, hvorvidt hun havde meddelt samtykke, hvilket hun bestred. Hun syntes i alt fald at have modsat sig elektroshock, fordi hun engang havde fået en forskrækkelse ved, at en elektrisk strøm var gået igennem hende. Det syntes også, som om hun havde gjort visse indsigelser mod en fortsættelse af cardiazolshockbehandling. Den behandlede læge hævdede, at han utvivlsomt, således som han ellers gør, havde gjort patienten opmærksom på, at der var nogen risiko til stede. Om dette spørgsmål udtalte Retslægerådet, at hvis patienten er klar og selv i stand til at tage stilling, må det anses for givet, at behandlingen ikke bør iværksættes mod patientens protest, men føjede til, at mange patienter af den her omhandlede art gør en del vanskeligheder, som dog ikke kan opfattes som nogen egentlig protest. Højesteret fastslog først, at bruddets indtræden måtte anses som en hændelig følge af behandlingen. Et betydeligt flertal i retten mente i modsætning til Landsretten, at der havde foreligget fornødent samtykke til behandlingens iværksættelse, og at der ikke var fremsat „en så alvorlig indsigelse“ mod behandlingens fortsættelse, at den af den grund burde være afbrudt. Derimod fandtes hospitalet erstatningsansvarlig for mangelfuld efterbehandling, efter at patienten havde fremsat klager over smerter.

Årgang 1949.

Sag nr. 1912/49, s. 87, illustrerer en drabssag, hvor en 47-årig tiltalt, der på gerningens tidspunkt var sindssyg, allerede få måneder efter dommen blev udskrevet fra sindssygehospital som helbredt. Tiltalte, hidtil ustraffet, havde p.g.a. uheldige økonomiske transaktioner i en depressionstilstand åbnet for gashanen i den hensigt at tage sig selv og sin moder af dage; han blev dog selv bragt til live, men moderen døde. Han var af sund slægt og opvokset i et velstående miljø. Da forholdet til moderen var meget hjerteligt, ønskede han ikke, at hun skulle have bekymringer i anledning af hans økonomiske vanskeligheder, der også havde fået ham til at begå dokumentfalsk og underslæb, men foretrak at drage hende med sig i døden. Drabet blev begået i januar 1949. Retsslægerådet udtalte, at tiltalte på gerningstidspunktet var sindssyg, lidende af psykogen (af sjælelige årsager fremkaldt) depression. September s. å. blev han dømt til anbringelse på et sindssygehospital, men ved kendelse, afsagt i januar 1950, blev han udskrevet.

I modsætning til Sverige er ungdomsfængslet hos os ikke udbygget på en sådan måde, at sinker og særlig psykopatisk prægede kan holdes afsondrede fra de andre fanger, hvilket forhold ofte har stillet domstolene overfor vanskelige overvejelser med hensyn til anbringelsen, idet ungdomsfængslets ledelse nødtigt modtager disse grupper på anstalten af hensyn til det øvrige klientel. I sag nr. 2188/49, s. 94 havde en 15-årig dreng, der var opvokset i et slet miljø, flere gange begået mindre tyverier samt afbrændt en lade. Han havde været anbragt på optagelseshjem, hvorfra han gentagne gange var rømt. Retsslægerådet betegnede ham som en jævnt begavet, men noget psykopatisk præget person af den holdningsløse, affektlabile, impulsive type. Han kunne ikke anses for uegnet til påvirkning gennem straf og måtte antages at kunne gennemgå den i straffelovens § 43 omhandlede udvikling, der er forudsætningen for anbringelse i ungdomsfængsel. Dettets inspektør frarådede sådan anbringelse på grund af den pågældendes psykopatiske karakter og hans formodede farlighed, hvorfor statsadvokaten frafaldt tiltale mod anbringelse på børnehjem. Han blev derefter anbragt i ungdomshjemmet Bråskovgård, men undveg derfra og gjorde sig skyldig i nye tyverier og i brandstiftelse, foretaget i seksuelt øjemed. I observationserklæringen anbefales han anbragt i psykopatfængsel. Retsslægerådet, der i det væsentligste sluttede sig til sin tidligere diagnose, fremkom med hensyn til anbringelsesspørgsmålet med følgende principielle udtalelse: „Rådet ville, hvis ungdomsfængsel havde været udbygget med en specialafdeling for psykopatisk prægede unge, der trænger til psykiatrisk-pædagogisk behandling, have været sindet at anbefale ham anbragt i en sådan afdeling, selv om hans egnethed

til påvirkning gennem straf er tvivlsom. Da en sådan mulighed beklageligvis ikke endnu foreligger, og da han i hvert fald trænger til længere varende psykiatrisk observation for om muligt at få klarlagt de patologiske mekanismer i hans seksualliv med henblik på en påfølgende rationel behandling, må rådet, uanset den pågældendes unge alder, anbefale, at han anbringes i psykopathforvaringsanstalten, hvor der er mulighed for at gennemføre sådan observation og behandling". Tiltalte blev derefter i en alder af kun 17 år dømt til anbringelse i forvaringsanstalten.

Den, der i sine studieår lærte, at eengang åndssvag betyder altid åndssvag, og at intelligensdefekten er den for diagnosen åndssvaghed alt dominerende faktor, vil om psykiaternes mere moderne syn på spørgsmålet høste belæring af de principielle og interessante udtalelser i Retslægerådets årsberetning 1942 s. 230 og flere af de nedenfor nævnte sager, hvor rådet tager afstand fra at tillæge en intelligenskvotient på 75, som i en årrække har været juristernes rettesnor for åndssvagegrænsen, afgørende vægt. Ikke blot peger Retslægerådet på intelligensmålingernes relative værdi og deres mangel på sikkerhed, men det understreges, at en total bedømmelse, hvor også den pågældendes sociale duellighed indgår, må tages i betragtning. Begrebet „senmodning“ ser man også lejlighedsvis omtalt i åndssvageanstaltens erklæringer.

Sag nr. 2362/49, s. 100 belyser således klart, hvor elastisk lægerne nu stiller sig overfor en tidligere diagnose lydende på åndssvaghed. En 17-årig blev efter brandstiftelse anbragt på åndssvageanstalt, der fandt en intelligenskvotient på 69. I 1930, 4 år efter, blev han udskrevet, giftede sig og fik forskellige pladser ved landbruget. I 1942 gjorde han sig skyldig i voldtægt. Man finder nu en intelligenskvotient på 85. Den observerende læge finder vanskelighed ved at forklare den betydelige forskel fra det tidligere undersøgelsesresultat, men udelukker ikke, at der kan være tale om en vis psykisk senmodning. Retslægerådet betegner ham nu som sinke med nogen psykopatisk karakterbrist og anser ham ikke for uegnet til strafpåvirkning. Han får derefter 4 års fængsel. I 1949 dræber han sin hustru. I en ny observationserklæring citeres udtalelse fra fængslet, hvor man efterhånden fik det indtryk, at fangen var fornuftig indstillet, muligvis endda velbevaget og særdeles flink som fange. Ny intelligensundersøgelse vanskeliggjordes ved, at observanden huskede prøverne fra de sidste gange (!), men intelligenskvotienten ansås for snarere at ligge over 85. Retslægerådet betegnede ham påny som sinke, nu placeret på grænsen til de normalt begavede og ikke uegnet til straf. Blev derpå idømt fængsel i 12 år.

Iflg. lov af 11. maj 1935 om adgang til sterilisation og kastration kan sterilisation under nærmere betingelser tillades af justitsministeriet efter indhentet erklæring fra Retslægerådet, når samfundsmæssige hensyn taler derfor. For psykisk normale

fremhæves som et særligt hensyn faren for afkommets arvelige belastning og for den psykisk abnorme, at indgrebet må anses for gavnligt for den pågældende. I sag nr. 2258/49, s. 132 var situationen: ægteskab med 8 børn, manden 31 år, doven og arbejds-sky, en slet forsørger, hustruen forslidt, hærget og deprimeret. Da manden havde god tid (!), blev det foreslået, at han lod sig sterilisere i stedet for hustruen, hvilket han samtykkede i. Retslægerådet udtalte, at omend det ville være nærliggende at søge hustruen steriliseret, måtte det, da indgrebet for hendes vedkommende ville være forbundet med større risiko, også når man henså til hendes udslidte tilstand, anbefales, at der blev givet manden tilladelse til at lade sig sterilisere. Ministeriet tillod derefter, at han blev steriliseret. Udfra det synspunkt, at det måske var den eneste „indsats“, manden hidtil havde gjort for hus og hjem, kan man se med nogen sympati på sagens udfald, men det er vist et spørgsmål, om loven har tænkt sig, at en rask mand kan lade sig sterilisere i stedet for en udslidt, men ikke psykisk abnorm hustru, og uden principielle betænkeligheder er det vel heller ikke i tilfælde, hvor manden ikke er ældre.

Af sag nr. 84/48, s. 150 ser man igen, hvor forsigtig rådet er med at erklære en person, som lægen ikke har fundet påvirket af spiritus, for at være påvirket selv med en høj blod-alkoholkoncentration. Uanset at denne på kørselstidspunktet måtte antages at have ligget på 1,9‰, strakte rådet sig ikke videre end til at sige, at der „intet er til hinder for“ at antage, at sigtede har været påvirket af spiritus i let grad. Tiltalte blev desuagtet fundet skyldig, idet man lagde vægt på vidneforklaringerne.

I 1949 modtog Retslægerådet fra Sundhedsstyrelsen en række sager angående lægers morfinordination til narkomaner. Det gav rådet anledning til — i sag nr. 621/50, s. 174 — at rejse spørgsmålet principielt. Idet det fremhæves, at morfinforbruget pr. indbygger er 3 gange så stort i Danmark som Sverige, udtaler rådet, at hvis en læge vil fortsætte morfinordination, hvor den ikke finder sted som rationel afvænningskur, vil det kun tjene til at holde morfinismen vedlige, og at praktisk taget al den morfin og andre euforiserende stoffer, der her i landet konsumeres af eufomane personer, er ordineret af læger, idet illegal indførsel her til landet vides ikke at spille nogen praktisk rolle. Rådet mener ikke, at skarp kontrol og evt. retslig forfølgelse vil være tilstrækkelig og tilråder andre foranstaltninger. Det er rådets opfattelse, at en læges fortsatte morfinordination, uanset det behandlingsmæssigt forkastelige derved, ikke, medmindre økonomiske hensyn har gjort sig gældende, eller patienten har været udsat for direkte fare, vil kunne rammes af lægelovens straffebestemmelser.

Argang 1950.

At anbringelse under åndssvageforsorg kan have en positiv kurativ virkning overfor unge lovovertrædere, der står på grænsen til åndssvaghed, og være egnet middel til opnåelse af en højere intelligenskvotient, fremgår af sag nr. 403/50, s. 11. Om en 19-årig ung mand, der havde gjort sig skyldig i uterlighed og flere tyverier, udtaler Retslægerådet, efter at man på en åndssvageanstalt havde fundet en intelligenskvotient hos ham på 74, at „det er rimeligt at vente, at han vil falde til ro og da vise en højere intelligenskvotient“. Rådet fortsætter: „Dette kan imidlertid ikke forventes at forløbe uden mere eller mindre alvorlige vanskeligheder, medmindre han inddrages under åndssvageforsorg, hvor man vil kunne tage sig af ham og under betryggende forhold uddanne ham i overensstemmelse med hans evner. Den lægelige-pædagogiske behandling, åndssvagevæsenet alene er i stand til at give sådanne svagt begavede unge, fører oftest til en psykisk stabilisering, hvor de eventuelle evner bedre kan udnyttes. Dette at man senere finder en højere I.Q., evt. ikke så lidt over åndssvagegrænsen, siger derfor ikke, at inddragen under åndssvageforsorg har beroet på en forkert bedømmelse, men er udtryk for, at åndssvagevæsenet har været i stand til at give disse unge den rigtige behandling, der fører til hel eller delvis resocialisering“. Den pågældende blev herefter som uegnet til straf inddraget under åndssvageforsorg, efter at tillale var frafaldet.

En nævningesag for Vestre Landsret fik et ret usædvanligt forløb, som det ses af sag nr. 739/50, s. 23. En 47-årig, hidtil ustraffet bankdirektør, var tiltalt for voldtægt i flere tilfælde overfor sine husassistenter, endvidere for uterlighed overfor såvel voksne kvinder som mindreårige samt for at have haft samleje med en 13-årig pige. Af observationserklæringen fremgår det, at tiltalte i 1942 havde fået et hovedtraume efter et færdselsuheld, og at han atter i 1945 fik en hjernerystelse. Han følte sig siden ofte træt, svimmel og søvnløs, begyndte at drikke og drikkeriet tog til. Retslægerådet fandt ham ligesom overlægen lidende af et diffust hjernesvind, der måtte antages at være opstået efter hovedtraumet i 1942, og sidestillede hans psykiske forstyrrelser med sindssygdom. Efter at nævningerne havde svaret nej på spørgsmålet om, hvorvidt han havde været utilregnelig, bestemte de juridiske dommere, at nyt nævningeting skulle behandle sagen. På foranledning af retten, der henstillede til statsadvokaten, at der blev foretaget fornyet fuldstændig mentalobservation, anbefalede Retslægerådet, at en sådan fandt sted. Derefter fik rådet atter sagen til udtalelse og fastholdt sin tidligere diagnose omend nu med større tvivl, idet den observerende overlæge fandt spørgsmålet om strafuegnehed tvivlsomt, og Retslægerådet erkendte, at der var konstateret en betydelig ikke påregnelig bedring i til-

standen, der måtte sættes i forbindelse med de langvarige hospitalsophold. Mod sædvanlig praksis lod rådet give møde ved et af sine medlemmer under domsforhandlingen i det nye nævningeting. Anklagemyndighedens nu nedlagte påstand om almindelig straf blev derefter taget til følge.

En alvorlig sag af usædvanlig karakter er refereret s. 86 (1966/50). En 40-årig mange gange for berigelsesforbrydelser, en enkelt gang også for voldtægtsforsøg straffet person, der også havde været anbragt i arbejds- og psykiatriske institutioner, stod nu tiltalt foruden for en lang række indbrudstyverier og voldtægtsforsøg for drab af en kvinde, som havde afvist hans tilnærmelser, hvorefter han i ophidset tilstand dræbte hende ved kvælning. Efter observationsindlæggelse udtalte Retslægerådet, at han nærmest måtte anses for velbevaget, men meget farlig både som sexual- og ejendomsforbryder, hvorfor anbringelse i sikkerhedsforvaring blev anbefalet. Anklagemyndigheden havde rejst spørgsmål om, at der i dommen toges forbehold om tvangskastration, hvilket § 4 i lov af 11. maj 1935 om sterilisation og kastration giver hjemmel til. Med hensyn hertil udtaler rådet, „at det formentlig nu kan siges at være fast praksis, at sådanne forbehold overhovedet ikke tages. Det er rådets opfattelse, at tvangsbestemmelsen, om hvis optagelse i loven der i sin tid var delte meninger, ikke bør bringes i anvendelse, ej heller således at der tages forbehold om evt. senere tvangskastration“. Rådet anbefalede derimod kastration, hvis den pågældende kunne formås til frivilligt at ansøge derom. Tiltalte blev idømt fængsel på livstid, se også U.f.R. 1951, s. 326.

Oplysende både for læger og jurister er sag nr. 1625/50, s. 109, hvori rådet besvarer en forespørgsel om den nærmere afgrænsning af begreberne „depressiomentis“, „nervosismus“ og „nervosismus med depressivt islæt“; det oplyses, at ordet „sindslidelse“ ikke længere doceres på Københavns Universitet, men at der tales om sindssygdom (psykoser) og nervøse lidelser (herunder neuroser).

I en drabssag — nr. 3400/50, s. 144 — havde tiltalte, der havde handlet i beruset tilstand, og som betegnedes som en normalt bevaget, men arveligt belastet psykopat af den stemningsuligevægtige type, afgivet forklaring under narcoanalyse, og rådet blev spurgt, hvilken værdi man kunne tillægge disse forklaringer. Rådet svarer: „Da det af observationserklæringen . . . fremgår, at det af sigtede under narcoanalyse meddelte bagefter udenfor narcoanalysen er gennemdrøftet med ham i almindelig samtale, og det ikke kan ses, at han herunder har taget afstand fra sine udtalelser under narcoanalysen, må det antages, at man kan betragte disse udtalelser som værende lige så tilforladelige, som om de var fremsat ved almindelig afhøring. Det er derimod næppe tilladeligt at betragte den omstændighed, at udtalelserne er fremsat under narcoanalysen som en særlig garanti for deres tilforladelighed“.

For ikke sagkyndige lyder det ret opsigtsvækkende i sag nr. 3168/50, s. 181 at se, at der består mulighed for at ophæve virkningen af en i sin tid foretagen sterilisationsoperation. Retslægerådet kunne dog ikke i det foreliggende tilfælde anbefale en begæring om operation, og om nogen rutineoperation synes der heller ikke at være tale. I rådets erklæring omtales to tidligere foretagne såkaldte refertiliseringsindgreb, men kun i det ene tilfælde havde indgrebet haft den tilsigtede virkning. Spørgsmålet synes at åbne visse perspektiver.

Sag nr. 3040/50, s. 205 viser, at unge menneskers tolerans overfor alkohol til tider er mindre end de ældres. Blodprøven viste en koncentration på 0,29 ‰, og alligevel fandt lægen lettere tegn på spirituspåvirkethed hos en 19-årig ung mand, hvilken konklusion rådet ikke tog afstand fra, men bemærkede, at „de individuelle variationer i følsomheden overfor alkoholen er så betydelige, at det ikke er uden fortilfælde, at navnlig unge til alkohol ikke tilvænnede personer kan frembyde tydelige tegn på spirituspåvirkethed ved en alkoholkoncentration af en størrelsesorden, som den hos sigtede påviste“.

Argang 1951.

Enhver straffedommer kender vanskelighederne ved at finde frem til den rette sanktion overfor løvsagtige kvinder, der fortsætter deres utugtige levevis. Også lægerne er her tilbøjelige til at give op. Sag nr. 222/51, s. 6 er et ikke opmuntrende eksempel. Den pågældende kvinde angav som grund til sit løvsagtige levned, der foreløbig havde skaffet hende to fængselsstraffe, at børneværnet havde taget hendes 3 mdr. gamle søn fra hende, hvilket hun syntes var så uretfærdigt, at hun af trods ikke længere ville bestille noget; „så sank jeg ned i Nyhavn med det samme, drengen var det eneste, jeg levede for“. Efter påny at have forset sig kom hun til retslig observation. Det oplystes her, at hun jævnligt havde haft krampeanfald, siden hun første gang henvende sig på socialkontoret for at få økonomisk støtte til barnet, der hidtil havde måttet sove i en kommodeskuffe. En meget uvenlig behandling der skulle have udløst disse krampeanfald, som jævnligt vendte tilbage. Retslægerådet udtalte i sin erklæring, at hun var noget svagt begavet, karakterologisk holdningsløs, selvhævdende og hidsig, og at hun måtte betegnes som psykopat. Betinget straf forbundet med tilsyn blev anbefalet, og det blev også dommens resultat. Året efter kom hun igen, og påny blev hun indlagt til observation. Retslægerådet anser nu hendes strafegnethed for særdeles tvivlsom og skønner, at anbringelse i psykopatforvaringsanstalten vil være bedste resocialiseringsmulighed. Et så vidtgående skridt ville retten ikke gå med til, og for fjerde gang blev hun idømt fængselsstraf. Kort efter løsladelsen fortsatte hun sin levevis og fik denne gang påny fængselsstraf, nu i 5 måneder. Hendes senere skæbne er sikkert ikke til at tage fejl af.

At en diagnose undertiden er formålsbestemt for at give mulighed for den bedste anbringelse og behandlingsmåde, illustrerer sag nr. 585/51, s. 18. En ung mand havde været inddraget under åndssvageforsorg siden sit 17. år. Intelligensundersøgelsen viste en kvotient på 68. Både under anstaltsopholdet og senere under anbringelse i kontrolleret familiepleje gjorde han sig skyldig i forskellige tyverier. Efter en tids anbringelse i lukket afdeling overflyttedes han til fri afdeling og blev derpå prøveudskrevet til en plads, hvor han til at begynde med klarede sig godt, men senere vagabonderede han og begik påny tyverier. Retslægerådet sagde: åndssvag i lettere grad, strafuegnet og tilrådede forbliven under åndssvageforsorg. En måned efter afgav overlægen på Rødbygård en erklæring, hvori det hedder: „Gennem den lokale politbetjent erfarede man her, at patienten under den påfølgende retssag var optrådt ret „snedigt“, d. v. s. røbende et intelligensniveau, der muligvis lå over åndssvages. En ny intelligensundersøgelse overraskede ved at vise en intelligenskvotient på 84, og overlægen mente derfor ikke, at patienten kunne betragtes som åndssvag, men at han som sinke var påvirkelig af straf. Statsadvokaten forelagde påny sagen for Retslægerådet, der udtaler: „ . . . der er intet der tyder på, at han nu er psykisk stabiliseret, hvorfor nye lovovertredelser, også efter evt. straf, kan ventes. Nu viser imidlertid en fornylig foretagen intelligensundersøgelse en I-Q noget over åndssvagegrænsen, og på dette grundlag omstødes den tidligere diagnose, og diagnosen sinke stilles, og dette har til følge, at han principielt må anses for strafegnet. Før en så uheldig og lidet effektiv form for represalier må anvendes imod ham, må rådet henstille, at der fremskaffes en grundig beskrivelse af hans totale psykiske habitus, en fyldig psykiatrisk observationserklæring med detailleret redegørelse for det intellektuelle niveau, idet en intelligensundersøgelse, som i det foreliggende tilfælde har været anvendt flere gange forud, ikke kan anses for et tilstrækkeligt grundlag til at vælte diagnosen åndssvaghed. At han har udvist en vis snedighed under retssagen kan været et karakteristikum for den åndssvage.“ I observationserklæringen, denne gang afgivet af overlægen på Ebberødgård, der som medlem af Retslægerådet havde deltaget i rådets sidste erklæring, hedder det bl. a.: „ . . . men trods denne bedring, som har fået sit mest iøjnefaldende udtryk deri, at han efterhånden efter adskillige testninger har lært en del af de gængse intelligensprøver, hvorfor I.K. er blevet et falsk billede af hans formåen . . . er han stadig yderst kortsynet, han mangler evnen til at tænke selvstændigt, til at vurdere en situation og til at bearbejde indtryk og handle derefter“ (!) Det fremhæves dernæst, at den intellektuelle bedring ikke modsvares af lignende fremgang i karakterologisk henseende, tværtimod synes hans øgede kundskaber at have givet hans upålidelighed øgede muligheder. Overlægen anser ham derfor fortsat som åndssvag og strafuegnet. Det siger sig selv, at

Retslægerådet ikke var længe om at tiltræde denne erklæring, og vedkommende blev derefter dømt til anbringelse på åndssvageanstalt. —

De i Danmark gældende regler om sterilisation er noget brogede, samlet som de er i forskellige love. På medicinsk indikation kan indgrebet foretages uden særlig tilladelse. Ellers må hjemmelen søges enten i lov nr. 176 af 11. maj 1935 om adgang til sterilisation og kastration eller for de åndssvage i lov nr. 171 af 16. maj 1934 om foranstaltninger vedrørende åndssvage. Medens indgreb efter 1935-loven bygger på frivillighed, og tilladelsen meddeles af Justitsministeriet efter indhentet erklæring fra Retslægerådet, kan sterilisation efter åndssvageoven ske uden begæring, og afgørelsen træffes af et særligt nævn med en dommer som formand, en socialpraktiker samt en læge, der er uddannet i psykiatri eller åndssvageforsorg. Ved en ordning som den sidstnævnte, hvor indgrebet i princippet kan gennemføres tvangsmæssigt, må det ud fra frihedsgrundsætningen nøje overvåges, at grænserne for åndssvaghed ikke drages for vidt, og derfor har sterilisationsnævnet, når intelligenskvotienten har ligget for højt, nægtet tilladelse til sterilisation. Denne praksis har Retslægerådet, der, som det ses af flere af de forannævnte sager, opererer med en meget elastisk åndssvagegrænse, kritiseret overfor Justitsministeriet i en principiel udtalelse i sag nr. 1000/51, s. 116, hvor man netop fremhæver, at i grænsetilfælde er sterilisation af eugeniske grunde ofte af en ganske særlig betydning.

I sag nr. 2187/51, s. 122 behandles en sterilisationssag, hvori problemet var følgende: en gift kvinde, hvis mand var decideret psykopat, havde født tre gange og havde een gang fået foretaget abortus provocatus. Hun var nu atter gravid. Familien boede i en eetværelses lejlighed i en husvildebarak. Ægtemanden ønskede ikke sterilisation, og antikonception havde forgæves været søgt. Rådet udtaler: „... finder det ikke ubetænkeligt, at denne 31-årige fuldstændig sunde og ikke arveligt belastede kvinde steriliseres; men det må p. d. a. s. erkendes, at de sociale forhold, særlig boligforholdene, ægtefællens arvelige belastning og andragerindens stærke ønske om under de særlige og vanskelige forudsætninger at opretholde ægteskabet, gør det i høj grad ønskeligt, at der ikke kommer flere børn. Da sterilisation af ansøgerinden under disse forhold synes at være den eneste sikre udvej, skal rådet derfor ikke udtale sig imod, at tilladelsen gives“. Ministeriet tillod derefter, at hustruen blev steriliseret, sml. foran sag nr. 2258/49. Det er iøvrigt ejendommeligt at se, hvor ofte man i sterilisationssager først forgæves forsøger at formå parterne til antikonception. Problemet, der har betydning ikke blot ved sterilisation, men også som forebyggende overfor svangerskabsafbrydelser, burde vist engang undersøges sociologisk til udfindelse af de sikkert forskelligartede motiver, der ligger bag parternes modvilje herimod. —

Side 137 i sag nr. 706/51 refereres Retslægerådets svar på en forespørgsel fra Justitsministeriet om ændring i motorlovens § 24 om de spirituspåvirkede motorførere. Rådet kommer nærmere ind på en vurdering af den nuværende, foran gengivne praksis. Ved vor ny færdselslov af 24. maj 1955 opretholdt man i § 16 den hidtil gældende bestemmelse. —

Årgang 1952.

Også denne årgang indeholder en interessant, men sørgelig sag om forholdsregler overfor en decideret løssagtig kvinde, psykopatisk præget og i nogen grad fortrukken, sag nr. 155/52, s. 1. Efter flere straffe for tyveri blev hun i 1935 straffet for overtrædelse af tilhold, og i 1936 blev hun tiltalt for det samme. Retslægerådet ventilerede muligheden af arbejdshus, men da arbejds-husbehandlingen for kvinder foregår under former, der ikke væsentlig adskiller sig fra det fængselsmæssige, tilrådedes det at anbringe hende på kvindehjemmet „Sikem“. Hun fik af retten 8 mdr.'s betinget fængsel og anbragtes i 1937 på drankerhjem. Samme år blev hun idømt arbejdshus for overtrædelse af tilhold, og efter prøveløsladelse blev hun genindsat i arbejdshus. Hun kom atter ud, men ind igen efter at have forøvet flere tyverier fra sine utugtskunder. Siden løsladelsen i 1944 ernærede hun sig fremdeles ved utugt, hvorved hun tjente ca. 20.000 kr. om året. Rådet anså hende nu uegnet til straf og anbefalede anbringelse i psykopatforvaring, i en supplerende erklæring med tilføjelse om, at enhver form for forvaring ikke ville kunne tjene andet formål end hendes fjernelse fra samfundet, og at en sådan indespærring på ubestemt tid snarere ville have en yderligere nedbrydende end opbyggende virkning på hende. Rådet ville dog ikke udtale sig imod en længere fængselsstraf. Hun blev derefter idømt 2 års fængsel. Efter løsladelsen i 1946 fortsatte hun sin tidligere tilværelse og blev i 1948 idømt 4 mdr.'s fængsel for tyveri. I 1951 sigtedes hun påny for berigelsesforbrydelser og for i 2 år ikke at have overholdt tilhold om at søge lovligt erhverv. Efter fornyet mentalundersøgelse anbefalede rådet atter anbringelse i psykopatforvaring, men retten idømte hende fængsel i 8 mdr. —

Retslægerådets forsigtighed med tilsidesættelse af lægeerklæringer, der konkluderer i „ikke-påvirket“, og rådets bedømmelse af urinprøvers betydning illustreres i sag nr. 2582/52, s. 142. Sigtede angav i tiden fra kl. 10,30—20,30 at have drukket 5 pilsnere. Blodprøven viste kl. 21,55: 2,02 ‰; urinprøver manglede. Rådet så sig ikke i stand til at udtale sig om, hvorvidt det angivne spirituskonsum kunne være rigtigt og mente ikke, at der trods blodalkoholkoncentrationen var holdepunkt for at antage, at sigtede havde været påvirket den pågældende dag kl. 21. Mere principielt siger rådet, at det er umuligt at udtale sig om blodtypekoncentrationen i en sag som denne, hvor der ikke foreligger resultat af analyser af nogen urinprøve. Herom bemærkes, at alkoholkoncen-

trationen i urinen i nogen grad tjener som kontrol af blodalkohol-analyserne, specielt hvis der foreligger en tilsyneladende uoverensstemmelse mellem den fundne alkoholconcentration i blodet og udfaldet af de kliniske prøver. Rent teoretisk, siges det videre i erklæringen, vil rådet i tilfælde som det foreliggende altid i sigtedes favør regne med, at der kan foreligge en fejl ved blodalkoholundersøgelserne, enten ved udtagningen, ved modtagelsen eller ved analyserne. Ved dommen blev tiltalte frifundet, dog med dissens. —

Årsberetningen slutter med en til Justitsministeriet afgiven redegørelse for Retslægerådets stilling til, om der i dansk ret, ligesom tilfældet er i Sverige, bør indføres en bestemmelse i adoptionsloven om, at en adoption kan ophæves ved dom inden en vis frist, såfremt adoptivbarnet findes at lide af sindssygdom, åndssvaghed, anden betydelig sjælelig mangel eller af uhelbredelig og ondartet legemlig mangel eller sygdom hidrørende fra tiden før adoptionen, når adoptanten ved adoptionen ikke var bekendt hermed, Efter Retslægerådets anbefaling af forslaget besvarede rådet en ny forespørgsel fra ministeriet gående ud på, hvilke mangler og sygdomme der, således som lovforslaget var formuleret, efter rådets skøn ville kunne berettige til ophævelse af et adoptivforhold. Se nu lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption § 17, der er mere begrænset end forslaget og lyder således: „Adoptivforholdet bliver efter påstand at ophæve ved dom, såfremt adoptivbarnet viser sig at lide af åndssvaghed eller sindssygdom i en sådan grad, at det ville være åbenbart ubilligt at forlange forholdet opretholdt, og lidelsen hidrører fra tiden før adoptionen, uden at adoptanten var bekendt hermed. Sag herom skal anlægges inden 5 år fra adoptionsbevillingens dato.“ —

Årgang 1953.

Domstolene kan ofte komme i tvivl om, hvorvidt en tiltalt simulerer, når han påstår glemsel for, hvad der skele i gerningsøjeblikket og i tiden der omkring. Retslægerådets erklæring i sag 1856/53, s. 40 er af interesse. En 50-årig mand, i det væsentlige ustraffet, var sigtet for at have forsøgt at dræbe sin hustru ved at strangulere hende dels med hænderne dels med en læderrem. De nærmere omstændigheder ved forbrydelsen var ikke klarlagte, da såvel den overfaldne som sigtede kun havde delvis erindring om det passerede; specielt påstod han, at han ikke kunne huske noget fra det øjeblik, da han for ind på hustruen, og til han vågnede op på hospitalet. Han havde efter at have forsøgt at kvæle hustruen prøvet på at begå selvmord ved at skære pulsåren over ved håndledet. Da han blev indbragt på sygehuset, var han stærkt udblødt, bevidstløs og reddedes kun ved transfusion. Ægteskabet skulle have været godt indtil nogle måneder før drabsforsøget, hvor tiltalte havde været nedtrykt og i nogen grad ude

af psykisk balance p. g. a. uoverensstemmelser med hustruen. Det er nærliggende at antage, siger rådet, at han i dette tidsrum har ophobet en del affekt, der endeligt og voldsomt har udløst sig, da han er blevet stillet overfor det definitive brud med hustruen. Det er ikke usandsynligt, at handlingen er foretaget under indflydelse af en stærk affekt. M. h. t. påstanden om glemsel for drabsforsøget udtaler rådet, at denne påstands rigtighed ikke kan udelukkes og anfører: „For handlinger, der foretages under indflydelse af stærk affekt, ses undertiden senere hel eller delvis glemsel. Dertil kommer yderligere, at sigtede efter drabsforsøget har foretaget et alvorligt selvmordsforsøg ved overskæring af den ene håndledspulsåre. Han led herunder et meget betydeligt blodtab og var ved indbringelsen på sygehuset dybt bevidstløs. Denne bevidstløshed har været udtryk for en svær hjerneanæmi (blodmangel i hjernen), og det er kendt, at en sådan hjerneanæmi kan give anledning til varige følger, herunder tilbagegribende glemsel (retrograd amnesi). Den omstændighed, at sigtede umiddelbart efter sin opvågningen på sygehuset har fremsat en bemærkning, der synes at vise, at han har været klar over det passerede, taler ikke afgørende mod, at glemselen senere kan have manifesteret sig“. Den pågældende blev idømt 4 års fængsel. —

Heldigvis sker det yderst sjældent her til lands, at en person, der er blevet idømt straf for manddrab, efter løsladelsen påny gør sig skyldig i drab. En sag af denne art, hvor den pågældende i de mellemliggende år tillige havde foretaget kværkningsforsøg på en cellekammerat, blev afsluttet ved højesteretsdom i marts 1954, U.f.R. 1954, s. 461 og er nærmere refereret i årsberetningen som sag nr. 1944/53, s. 44 f.f. Det første drab, der var forøvet overfor drabsmandens 18-årige hustru ved kværkning og overskæring af halsen, indbragte ham i 1943 12 års fængsel. I 1951 blev han løsladt, og i 1953 kværkede han en 12-års pige og skar også denne gang halsen over på ofret. Retsslægerådet udtalte, at tiltalte havde en meget stærk kønsdrift, og at det synes, som om de seksuelle tilskyndelser hos ham kan optræde på en så voldsom og imperativ måde, at det grænser til det abnorme og bringer ham til at miste besindelsen. Rådet fandt dog ikke hos ham almene psykopatiske karaktertræk, men tilbøjelighed til følelsesmæssig spænding (affektretinering), hvilket i forbindelse med hans noget tunge sind, ringe begavelse og seksuelle ejendommelighed begunstigede forekomsten af pludselige, uberegnelige udladninger. Rådet anså ham for strafuegnet og anbefalede anbringelse i psykopatforvaringsanstalten bl. a. også med henblik på kastration, men Højesteret stadfæstede landsrettens dom, der lød på fængsel på livstid, efter at nævningene havde svaret benægtende på spørgsmålet om anvendelse af straffelovens § 17.

Theodor Petersen.